

Motto: „Nimeni nu-l lăsa pe cel ce trece nepăsător pe lângă timpul său”.

AURELIU MANEA

Ocupându-ne aici, îndeobște, de cronica teatrală a unui spectacol sau a altuia, nu vedem nici un motiv pentru a neglija cronicile de sinteză, referitoare la configurația repertorială și spectaculară a unor teatre sau chiar a unor stagioni teatrale, urmărind la scară întregii țări. Cu atât mai mult nu vom putea neglija numeroasele articole și studii de sinteză, apărute în ultimele două-trei luni, articole și studii prilejuite de împlinirea a patru decenii de nouă dramaturgie și artă teatrală românească. Sigur că momentul este pe drept cuvânt sărbătoros și că bilanșurile ca atare se impun, numai că locul mai vechilor raportări cantitative, sufocate de cifre care puteau să nu spună, la urma urmei, mai nimic prin ele însele, a fost luat de considerații critice profunde, analitice, care privesc evoluția fenomenului și liniile sale de forță, aprecierile detașându-se de clipă și aspirând să se înscrie în durată.

Critica dramatică idă astfel dovada realei sale maturități profesionale, asumându-și cu responsabilitate prerogativele analizate lucide a drumului parcurs de dramaturgie și de arta teatrală, în noua lor epocă de creație, începută la 23 August 1944. Cum era și firesc, numeroase articole se ocupă de dramaturgie, ca fenomen de continuitate literară, dar și de vădită disjuncție problematică și stilistică, antrenând reorientări sem-

nificative în spațiul transfigurărilor scenice. Chiar dacă nu sînt încă definitiv uitate o serie de titluri minore, conjuncturale, criticii se ocupă mai mult de fenomenul continuei deveniri a noii literaturi dramatice, în căutarea propriei originalități și a propriei substanțe, alta decît aceea a unei entuziaste relatări reportericești.

Între studiile care-și propun și care reușesc să surprindă mutațiile calitative survenite în perimetrul literaturii drama-

CRONICA CRONICII TEATRALE

Sintezele

tice naționale, reține atenția cel datorat lui Valentin Silvestru, care analizează „Dramaturgia română actuală ca fenomen original” („România literară”, nr. 22/1984, p. 4—5). Considerațiile autorului privind „un punct de vedere românesc în probleme general-umane”, „conflictualitățile” sau „sursele modernității” în creația dramaturgică a celor patru decenii mărturisesc vocația problematizării și impresionează prin densitatea ideilor puse în circulație, prin soliditatea argumentării unor noi și incitante puncte de vedere. (Ele se referă, între altele, la „cristalizarea dramei istorice românești moderne”, la nașterea teatrului politic românesc ca „specie medită”, aproape

fiecare dintre autorii importanți beneficiind de o pertinentă caracterizare a creației lor dramaturgice.)

Nu întâmplător, influența benefică exercitată de dezvoltarea artei teatrale asupra creației dramaturgice este sesizată cu acuitate în citeva dintre studiile de sinteză consacrate acestei perioade. Amintim astfel, din ciclul articolelor apărute în „Contemporanul”, sub semnătura Margaretei Bărbuță, studiul intitulat „Angajare politică și căutări creatoare” („Contemporanul”, nr. 19/1984, p. 8—9—10). Urmărind felul în care modalitățile dramaturgice practicate s-au dovedit (chiar și prin neîmplinirile lor) stimulativ pentru diversificarea transjgurărilor scenice, Ileana Berlogea avansează nu mai puțin interesante și îndreptățite puncte de vedere, aducînd în sprijinul demonstrației mărturii dintre cele autorizate, datorate unor regizori ca Liviu Ciulei, Alexa Visarion și Dan Micu („Teatrul românesc pe drumul valorificării plenare a potențialului creator al tinerei generații”, în „Contemporanul”, nr. 22/1984, p. 12—13).

Elocvente pentru capacitatea criticii noastre dramatice de a sintetiza în plan teoretic bogata și diversă experiență teatrală ce i se oferă, „cronicile” celor patru decenii teatrale sînt un bun cîștigat pentru așteptatele istoriei ale teatrului românesc contemporan. Cine alții, decît criticii, ar fi în măsură să ni le ofere?

MYOSOTIS